

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň Mgr. Daniely Zemanové a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **P. Č.** proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, ve věci ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 8. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 - 32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobce (dále též „stěžovatel“) domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) ze dne 18. 8. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 - 32, kterým tento soud zastavil pro nezaplacení soudního poplatku řízení o žalobě, kterou se stěžovatel domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaného.

Jako právní důvod kasační stížnosti stěžovatel uplatnil důvod obsažený v ust. § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím městského soudu, když tento mu nepřiznal osvobození od soudního poplatku. *„Vymáhání jakéhosi důkazu věrohodnosti čestného prohlášení mimo ústní jednání, ač mohl být odpovídajícím způsobem předmětem výslovného vykonaného dožadání, je-li nezbytný pro přiznání osvobození, není nepominutelnou vadou. Samo usnesení na listě 32 se nezakládá na skutečnostech – na tvrzení a listinách ve spise. Jeho právní posouzení důvodů pro zastavení řízení je spíše poučením o možnostech aplikace příslušných předpisů na obecný případ, což činí dovolání se práva laiku obtížným.“* Stěžovatel dále uvedl, že *„lhůta splatnosti je určena nevhodně, pakliže žádná norma nepřikazuje nejvýše 3 dny“*. Stěžovatel

rovněž odkázal na nálezn Ústavního soudu sv. 26, č. 56, pokud jde o právo na soudní ochranu. Stěžovatel je přesvědčen, že uvedl konkrétní skutečnosti a okolnosti, které mu brání vyplnit nepřiměřený a předčasný pokyn soudu ve výzvě na č. 1. 29 soudního spisu. Na základě shora uvedeného navrhl stěžovatel zrušení napadeného usnesení městského soudu a vrácení věci zpět k dalšímu řízení, „*nebot' navrhovatel nezůstal nečinný a projevil vůli pokračovat v řízení nejenom akceptací poplatkové povinnosti*“.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Ze soudního spisu, který byl zdejšímu soudu předložen, vplynuly následující podstatné skutečnosti:

Žalobou doručenou Městskému soudu v Praze dne 5. 2. 2008 se stěžovatel domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaného.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 5. 3. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 4, byl stěžovatel vyzván podle ust. § 37 odst. 5 s. ř. s. k odstranění v něm uvedených nedostatků podané žaloby. Jako reakci na tuto výzvu zaslal stěžovatel městskému soudu mimo jiné i žádost o osvobození od soudních poplatků, kterou doložil čestným prohlášením ze dne 19. 3. 2008 (viz č. 1. 7 soudního spisu), v němž uvedl, „*že je v současné době dlouhodobým adresátem státního příspěvku v hmotné nouzi, nemá právo k nakládání s žádným vlastnictvím, nemá oporu v rodinném zázemí i úvěrových ústavů, a jeho pracovní činnost má dosud charakter toliko nevýdělečný a dobrovolný, aby splnil poplatkovou povinnost k soudu ČR.*“

Výzvou ze dne 2. 4. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 10, byl stěžovatel vyzván, aby osvědčil a prokázal tvrzení uvedená v čestném prohlášení ze dne 19. 3. 2008, ohledně pobírání příspěvku v hmotné nouzi, a to ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení předmětné výzvy. Současně byl poučen, že nebudou-li tvrzení ohledně jeho majetkových poměrů alespoň rámcově osvědčena předloženými listinami, nebude mít městský soud podklad pro případné vyhovění jeho žádosti o přiznání osvobození od placení soudních poplatků a záloh pro řízení o podané žalobě. Reakcí na tuto výzvu bylo podání stěžovatele ze dne 30. 4. 2008, ve kterém sdělil následující: „*Podkladem pro vyřízení žádosti je vydané čestné prohlášení. Váha této listiny před soudem ČR je jednou z právních otázek v navrženém řízení. Má-li být předložena jiných listin podkladem pro pouze případné vyhovění žádosti o osvobození, tak adresovaný soud nedbá ustanovení o individuálním osvobození od soudních poplatků. Potvrzení o poskytování příspěvku v hmotné nouzi není osvědčením o majetkových poměrech žadatele, ale implicitním předpokladem hraničních majetkových poměrů, právě oním rámcem, lze-li před všemi státními orgány pouze přiznávat prohlášením úplný stav osobního vlastnictví. A i nejen pro chybějící poučení nelze rozumět požadavku na předložení listiny, pakliže je kancelář adresovaného soudu vzdálena stopadesát mil a zdejší správní soud nevyhotovuje zápis o předložení listiny zřejmě ani na dožádání. Nelze než dodat, že byla zákonná povinnost žadatele splněna v podání ze dne 19. března.*“

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 13, nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od placení soudních poplatků a záloh pro řízení o podané žalobě. Dalším usnesením městského soudu ze dne 10. 7. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 29, byl stěžovatel vyzván, aby do 3 dnů od doručení předmětného usnesení zaplatil soudní poplatek za žalobu. Současně byl poučen, že nebude-li soudní

poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení o žalobě zastaveno. Toto usnesení městského soudu bylo stěžovateli doručeno současně s usnesením ze dne 12. 5. 2008 (č. l. 13) dne 11. 8. 2008. Stěžovatel soudní poplatek nezaplatil a zůstal v tomto směru nečinný.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 18. 8. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 32, bylo řízení o žalobě proti žalovanému ve věci ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu zastaveno podle ust. § 47 písm. c) s. ř. s., ve spojení s ust. § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), pro nezaplacení soudního poplatku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení městského soudu z důvodů v této stížnosti uplatněných a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Předně považuje zdejší soud za nezbytné uvést, že jakkoliv poplatková povinnost vzniká již podáním kasační stížnosti (ust. § 4 odst. 1 písm. d) zákona o soudních poplatcích) a splnění této povinnosti není nutně vázáno až na výzvu soudu (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 As 24/2004 - 49, www.nssoud.cz), Nejvyšší správní soud již opakovaně judikoval (viz například rozsudek zdejšího soudu ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 - 77, či rozsudek téhož soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupné na www.nssoud.cz), že „*povaha rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, proti němuž kasační stížnost směřuje, vylučuje, aby v posuzované věci bylo možno nedostatek podmínky uhrazení soudního poplatku považovat za překážku, jež by bránila vydání rozhodnutí, jímž se řízení o kasační stížnosti končí. Za situace, kdy předmětem přezkumu je rozhodnutí, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, by totiž trvání na podmínce uhrazení poplatku pro kasační řízení vedlo k vlastnímu popření cíle, jenž účastník podáním kasační stížnosti sledoval, a znamenalo by řetězení řešeného problému, které by ve svém důsledku popíralo smysl samotného řízení, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí o zastavení předchozího řízení v důsledku nesplnění právě této povinnosti ze strany stěžovatele, tedy povinnosti zaplatit soudní poplatek.*“

S ohledem na výše uvedené závěry Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížnost podanou proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 8. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 32, kterým jmenovaný soud zastavil řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku, jakkoliv tato opětovně nebyla zpoplatněna, a stěžovatel nebyl zastoupen advokátem, neboť opětovné trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku pro toto řízení, tak i na podmínce povinného zastoupení, by znamenalo další následné řetězení téhož problému, který je předmětem původního řízení, jež z logiky věci není smysluplné a nesvědčí ani hospodárnosti a rychlosti celého řízení. Nutno totiž poznamenat, jak již to učinil zdejší soud ve svém rozsudku ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, www.nssoud.cz, že „*z obdobných důvodů, ze kterých v těchto specifických případech nedostatek zpoplatnění nebrání projednání věci samé, nemůže ani nedostatek povinného zastoupení za výše popsaných okolností omezit přístup účastníka k soudu. Přiznané osvobození od soudního poplatku je výchozím předpokladem pro prominutí dalších nákladů řízení. Podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. může totiž předseda senátu ustanovit navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh zástupce. Stejně tak jako*

osvobození od soudních poplatků, tak i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků tak vylučuje i právo na bezplatné zastoupení. Podstatou osvobození od soudních poplatků, jakož i oprávnění žádat o ustanovení zástupce na náklady státu, je ochrana účastníka proti negativním dopadům do jeho ústavně zaručených práv, v tomto případě do práva na soudní ochranu a na přístup k soudu.“ Ostatně tento závěr potvrzuje rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, www.nssoud.cz, podle kterého není nedostatek právního zastoupení podle ust. § 105 odst. 2 s. ř. s. v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti.

Následně Nejvyšší správní soud přistoupil k vlastnímu posouzení kasační stížnosti, která, jak je patrné výše, je poněkud kusá a plná rozporuplných tvrzení, jako ostatně i většina dalších vyjádření a podání stěžovatele obsažených v soudním spise v této věci. I přesto z ní lze vysledovat obecný nesouhlas stěžovatele s postupem městského soudu. Zdejší soud proto přezkoumal postup městského soudu, který v dané věci vedl k zastavení řízení o žalobě.

Podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Ke shora citovanému ustanovení, jež upravuje otázku individuálního osvobození od soudních poplatků pro řízení před správními soudy, se opakovaně vyjádřil i Nejvyšší správní soud. Ve svém rozsudku ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54, publikovaném pod č. 311/2004 Sb. NSS, zdejší soud ve vztahu k ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. především zdůraznil, že při podání návrhu na individuální osvobození od soudních poplatků podle tohoto ustanovení musí žalobce v žádosti o osvobození od soudních poplatků jednak uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků, z nichž by měl zaplatit soudní poplatek, a jednak toto tvrzení doložit. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud rovněž v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, když připomněl, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.*“

Z výše uvedeného je tedy patrné, že v případě, že se žalobce domáhá osvobození od soudního poplatku pro příslušné řízení, vyžaduje soudní řád správní aktivní přístup na jeho straně, a to nejenom pokud jde o vlastní žádost o osvobození od soudního poplatku, ale zejména povinnost tvrzení a s ní neoddělitelně spjatou povinnost doložit nedostatek prostředků. V nyní projednávané věci však tento aktivní přístup na straně stěžovatele jakožto žalobce uplatněn nebyl, neboť tento nesplnil svou povinnost doložit nedostatek prostředků, a to i přesto, že byl výzvou městského soudu ze dne 2. 4. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 10, ke splnění předmětné povinnosti vyzván. Negativním důsledkem

pak bylo usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 13, jímž nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od placení soudních poplatků a záloh pro řízení o podané žalobě. Proto pokud městský soud následně stěžovatele vyzval usnesením ze dne 10. 7. 2008, č. j. 11 Ca 51/2008 – 29, k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu, jež bylo stěžovateli řádně doručeno dne 11. 8. 2008, a ten jej ve stanovené lhůtě 3 dnů od doručení předmětného usnesení, avšak ani později, neuhradil, konstatuje Nejvyšší správní soud, že byly splněny podmínky pro postup podle ust. § 47 písm. c) s. ř. s., dle kterého soud řízení usnesením zastaví, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon. Ostatně o tomto následku byl stěžovatel v předmětu usnesení podrobně poučen. V daném případě tak byla naplněna dikce ust. § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, podle kterého nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. V postupu městského soudu tedy nelze spatřovat nezákonnost a tuto námitku stěžovatele proto považuje Nejvyšší správní soud za nedůvodnou.

Jestliže stěžovatel dále, pokud jde o právo na soudní ochranu, v obecné rovině odkazuje na „nález Ústavního soudu sv. 26, č. 56“, kterým má s největší pravděpodobností na mysli nález Ústavního soudu ze dne 2. 5. 2002, sp. zn. III. ÚS 588/2000, <http://nalus.usoud.cz>, uvádí k tomu Nejvyšší správní soud následující: Citované rozhodnutí Ústavního soudu nikterak nedopadá na nyní projednávanou věc, neboť skutkové okolnosti obou věcí jsou zcela odlišné, a proto je odkaz na něj nepřipadný. Ostatně ani sám stěžovatel blíže neuvedl, v jakém směru by se měl tento dotýkat dané věci. V této věci nedošlo k situaci, jaká nastala v uvedeném nálezu, totiž, že by městský soud rozhodl téhož dne jak o nepřiznání osvobození od soudního poplatku, tak i o zastavení řízení ve věci samé pro nezaplacení soudního poplatku. Uvedená rozhodnutí byla v posuzovaném případě vydána s dostatečným časovým odstupem (o nepřiznání osvobození od soudního poplatku bylo rozhodnuto dne 12. 5. 2008, přičemž uvedené rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno dne 11. 8. 2008, o zastavení řízení ve věci samé pro nezaplacení soudního poplatku rozhodl městský soud dne 18. 8. 2008 a toto rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno dne 10. 9. 2008) a stěžovateli tak byla poskytnuta reálná možnost soudní poplatek zaplatit a pokračovat v řízení ve věci samé.

Pokud jde o vágně vyjádřený nesouhlas stěžovatele ohledně lhůty splatnosti, která je podle jeho názoru určena nevhodně, je podle Nejvyššího správního soudu nezbytné zdůraznit, že v případě ust. § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích se jedná o lhůtu soudcovskou ve smyslu ust. § 55 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ust. § 64 s. ř. s., kterou stanoví předseda senátu. V této souvislosti lze odkázat i na konstantní judikaturu Ústavního soudu, například na usnesení jmenovaného soudu ze dne 31. 1. 2000, sp. zn. III. ÚS 59/2000, <http://nalus.usoud.cz>, v němž se vyjádřil k charakteru a významu této lhůty. Ústavní soud v předmětném usnesení zejména uvedl, že „*jakkoli lhůta stanovená obecným soudem k zaplacení soudního poplatku je lhůtou pořádkovou, jde o lhůtu, s jejímž nedodržením spojuje zákon (§ 9 odst. 2 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích) procesní důsledky, na něž byla stěžovatelka také přiměřeným způsobem upozorněna, když jinak v zásadě platí, že poplatkovou povinnost je povinen účastník řízení před obecnými soudy splnit při podání návrhu (žaloby). Platební nezázeň účastníka*

řízení již sama o sobě je očividně nežádoucí, mimo jiné proto, že obecné soudy v jejich agendě zbytečně zatěžuje, a jestliže účastník řízení v této nezázmi přes výzvu a upozornění na procesní důsledky s opomenutím výzvy spojené pokračuje, jde o jednání (opomenutí), za které musí nést procesní odpovědnost ...“.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelem uplatněné kasační námitky nejsou ve vztahu k napadenému usnesení městského soudu důvodné. Protože v řízení nebyly shledány ani jiné nedostatky, ke kterým Nejvyšší správní soud dle ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlíží z úřední povinnosti, kasační stížnost byla v souladu s ust. § 110 odst. 1, větou poslední, s. ř. s. zamítnuta.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s ust. § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Správnímu orgánu podle obsahu spisu žádné náklady řízení nevznikly, proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. června 2009

JUDr. Radan Malík
předseda senátu